

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

שיחות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

י"ט כסלו, ה'תשכ"ז

חלק ה – יו"ל לש"פ ויחי, היתשע"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ואחת לבריאה

– ופרצת –

ששים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

מאתיים וחמישים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הבעש"ט ז"ל

לעילוי נשמת

הו"ח פנחס בן ר' פנחס ע"ה

בראדאקס

נלביע חי כסלו, היתשע"א

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי נכדיו

הרה"ת אברהם ישעי' הכהן שי' ברקוביץ

הרה"ת ירמי' הכהן שי' ברקוביץ

ומשפחתם שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש צוקללה"ה נבג"מ זי"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770 Email: info@lahak.org

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ ויחי, י"א טבת הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק חמישי ואחרון מהתוועדות י"ט כסלו, ה'תשכ"ו — (חלק ראשון י"ל לש"פ וישלח; חלק שני לש"פ וישב, חלק שלישי לש"פ מקץ, חלק רביעי לש"פ ויחי).

*

בתור הוספה — כמה מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש — מילואים" מהשנים תרפ"ה-תשל"ה, שמכילים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום הבהיר ה' טבת, ה'תשע"א (ופרצה),

ששים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר צוקללה"ה נבג"מ זי"ע
מאתיים וחמישים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הבעש"ט ז"ל
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2010 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5771 • 2010

Printed in the United States of America

מנוי בתורת הרבי

ב"ה.

הצטרף למאות השלוחים ואנ"ש שחתמו מינוי לתורת הרבי

ספרי תורת מנחם יגיעו ישירות לביתך, מיד עם הופעתם, במחיר מיוחד למנויים:

ארצות הברית:	\$18	ארץ הקודש:	47 ש"ח.
אירופא וחב"ע:	\$20	כל העולם:	\$21

המחיר הוא לספר בודד, וכולל משלוח.

בנוסף לזה, יוכל המנוי להזמין כל ספר מהספרים שיצאו לאור על ידינו בעבר במחיר הנ"ל.

בודאי חפץ כאו"א מאנ"ש שיחיו שספרי תורת רבינו יהיו בביתו, אשר בה הכניס את עצמותו, כמאמר "אנא נפשי כתבית יהבית", ועל ידה "אותי אתם לוקחים", כידוע אשר עיקר ההתקשרות היא על ידי לימוד תורתו.

להרשמה ולפרטים נוספים — נא לשלוח אימייל לכתובת:
manuy@lahak.org, או לפאקס 1-206-666-1770.

"שיביא לביתו ולספרייתו וכיו"ב, ספרי (וכתבי) קודש חדשים בדברי תורה, בהוספה על הספרים שיש לו מקודם.. ולקיים זאת בהקדם האפשרי, כולל ע"י עשיית הזמנה מראש (וכן לשלם) על המינוי לקבלת ספרים חדשים שיוצאים לאור אח"כ (בלשון הידוע הנדפס בכמה ספרים — "פרענומערֶאָנטן"), ובשעת ההוצאה לאור של הספר מקבלים אותו המנויים תיכף ומיד".

(שיחת ש"פ ויגש, ה'תשנ"ב)

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה

דפוס "ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

סדר ועימוד בתכנת "תג". הפצה בארצות-הברית: (718) 735-4585

ה

ב"ה. ו' ניסן תשט"ו
ברוקלין

האברך יעקב משה שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו מר"ח ניסן, בו כותב אודות סדר לימודו וע"ד הקביעות שיש לו הן בלימוד תורת הנגלה והן בלימוד תורת החסידות, ובודאי מוסיף בהם מזמן לזמן, וכידוע פסק רז"ל שמעלין בקדש. ובוזה נכללת ג"כ ההשתתפות בהתועדויות חסידיות המחממים את האדם ומאירים את החשכה שבד' אמות שלו, שישנם בזה כמה נקודות שבאופן אחר אי אפשר להאירם, וכנראה בחוש ונרמז ג"כ במרז"ל גדולה לגימה שמקרבת ומרז"ל שני והמפייסו ב"יא ועוד.

ומ"ש ע"ד הספק שלו אם יכנס ללמוד בישיבת תומכי תמימים בלוד או ישיבת תורת אמת, הרי במצבו וענינו דבר זה תלוי בהרגש הלב, פירוש — עד כמה חזק אצלו הרצון וקבוע לעשות את זה. (כי מובן אשר כשיכנס לשם ללמוד הרי זה צריך להיות לא בתור נסיון אלא ללמוד כפשוטו). ובהתאם להנ"ל יחליט, והשי"ת ינחהו בהטוב לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד, היינו כטוב לפניו ברוחניות כי בזה תלוי ההצלחה בגשמיות.

ברכה לחג הפסח כשר ושמח, ולהצלחה בכל הנ"ל

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
א. קווינט, מזכיר

ה

מצילום האגרת.

האברך יעקב משה: ליפקין, ירושת"ו. אגרת נוספת אליו — אג"ק חכ"ז אגרת ב"רו. פסק רז"ל שמעלין בקדש: ברכות כח, א. וש"נ. במרז"ל גדולה כו': סנהדרין קג, סע"ב ואילך. ומרז"ל שני והמפייסו כו': ב"ב ט, ב.

מב. ע"פ האמור לעיל (ס") בנוגע לתורת החסידות, שאינה דרך מיוחדת בתורה, אם כי דרך כללית לכל התורה כולה, אלא שזוהי פנימיות התורה, ולא רק פנימיות בלבד, אלא פנימיות שחודרת גם בהחיצוניות, ודוגמתו בנגלה עד להלכה בפועל, מענין השמן, שמפפעע בכל דבר, להיותו נקודת התמצית שבכל דבר (כמבואר בדרושי שמע"צ²⁰⁰), ולאידך גיסא, הרי זה בהעלם והסתור יותר מאשר פרט בהענין שיכולים למששו ולראותו כו', ועד"ז בנוגע לתורת החסידות, שהיא למעלה גם מרזין דתורה, רזין דרזין, עד לבחי' א"ס שבבחי' רדל"א, ונמשכת וחודרת גם בפשט שבתורה — יש לבאר גם בנוגע לסיום והתחלת התניא:

בסיום התניא, "כי זה לעומת זה כו'" — ידועה הקושיא (כמדובר פעם²⁰¹): למה מסיימים בדבר שאינו כדבעי, היפך הכלל²⁰² שצריך לסיים בדבר טוב?

ובהתחלת התניא (לאחרי "דף השער"), "משביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע" — ידועה הקושיא²⁰³: כיון ש"משביעין אותו" קאי על נפש האלקית (שהרי מדובר אודות הזמן שהולד נמצא במעי אמו, קודם שיצאה"ר שולט באדם, שזהו רק "משעת יציאה", ולא "משעת יצירה", ד"א"כ בועט במעי אמו ויוצא", כדאיתא בסנהדרין²⁰⁴) — מהי התועלת בשבועה זו בנוגע לנפש הבהמית והגוף, שרק מהם באה המניעה כו', כמבואר בתניא²⁰⁵ גופא שנפש האלקית היא תמיד "באמנה אתו ית"י"!

ויובן ע"פ האמור שתורת החסידות אינה חלק פרטי ודרך פרטית בתורה, אלא היא למעלה ובמילא ה"ה כוללת את כל הדרכים, ומזה מובן גם בנוגע לספר התניא — תורה שבכתב דתורת החסידות²⁰⁶, וכשם ש"ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא"²⁰⁷, כך נכללים בספר התניא כל עניני תורת החסידות — שכולל את כל הענינים, וממנו נמשכים אח"כ כל פרטי הענינים, כדלקמן.

מג. בנוגע להתחלת התניא — "משביעין אותו תהי צדיק כו'":
הסיבה לכך שהשבועה שמשביעין את נפש האלקית פועלת על

200) ראה תו"מ סה"מ תשרי ע' רלד. וש"נ.

201) ראה תו"מ חל"ה ע' 232. וש"נ.

202) ראה פרש"י סוף איכה. תוס' סוף נדה. ואילך. וש"נ.

ועוד. 207) ראה תענית ט, א ובפרש"י. תוס'

203) ראה "מ"מ, הגהות והערות קצרות" ישנים יומא לח, א. זח"ג רכא, א. זו"ח קה,

ב"לקוטי פירושים" לתניא שם (ע' כ). וש"נ.

204) צא, ב.

205) ספכ"ד.

206) אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח ד' ע' רסא

207) ראה תענית ט, א ובפרש"י. תוס'

ישנים יומא לח, א. זח"ג רכא, א. זו"ח קה,

א.

נפש הבהמית והגוף היא — בגלל שהשבועה שמשביעין את נפש האלקית היא לא כפי שנפש האלקית היא מצד עצמה (בגלוי), אלא כפי שהיא מושרשת בעצמות, שזוהי בחינה שהיא למעלה הן מנפש האלקית (כפי שהיא בגלוי) והן מנפש הבהמית והגוף, כפי שהם בשרשם בתוהו ותיקון.

וכיון שהשבועה היא בבחי' נעלית זו — הנה גם כפי שנמשכת למטה הרי היא כוללת הן את נפש האלקית כפי שהיא בישראל למטה, הן את נפש הבהמית והן את הגוף.

ונמצא, שאין זה באופן שמשביעין אחד על השני, אלא משביעין את ה"שורש", ובמילא הרי זה פועל גם על הענפים, ד"שדי נופו בתר עיקרו".

מד. ועד"ז בנוגע לסיום התניא — "כי זה לעומת זה כו'":

בסיום התניא מדובר אודות ענין השבת, שיש בו חיצוניות ופנימיות כו'. אמנם, ישנו ענין השבת כפי שהוא למעלה הן מחיצוניות והן מפנימיות — שהרי נוסף על ענין השבת שפועל "ויכולו"²⁰⁸ בששת ימי החול (ששייך אליהם, אלא שהוא למעלה מהם), יש בשבת בחי' "רעוא דכל רעוין"²⁰⁹ שלמעלה הן מענין השבת כפי שהוא מקור לששת ימי החול והן מששת ימי החול, שבחי' זו משפעת הן בשבת והן בששת ימי החול; או בלשון חז"ל¹⁹⁹: "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים", שממנו נמשכים כל השבתות.

ולהעיר גם מהמבואר במאמר של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע²¹⁰ (אבל לא נזכר לעיל בהמאמר), שכשם שעכשיו יש בשבת נשמה יתירה, כך יהי' גם לעתיד לבוא (כאשר "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ"²¹¹), שאז יומשכו כל ההמשכות באופן של קביעות, ובאופן של שלימות יותר מאשר מילוי החסרון: לא רק באופן ד"שמש בשבת צדקה לעניים"²¹², ולא רק באופן של עשירות, אלא גם באופן של גמילות חסדים לעשירים²¹³ — שזוהו בדוגמת הענין ד"נשמה יתירה", אלא באופן נעלה יותר שלא בערך.

208 (בראשית ב, א. וראה אוה"ת להצ"צ עה"פ.
209 זח"ב פח, סע"ב. וראה המשך תרס"ו בסופו (ע' תקמה).
210 ד"ה פדה בשלום העת"ר (המשך תער"ב ח"ב ע' תשעא).
211 זכרי' יג, ב.
212 תענית ח, סע"ב.
213 סוכה מט, ב.

ד

ב"ה, ידי' טבת תשי"ט
ברוקלין

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ צנמ"ס מוה' ראובן שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מגי' טבת,

ת"ח על הספרים ששלח מכבר ועל הספרים ששולח עתה ת"ח על העבר ובקשה גם על להבא, ובפרט שצדק בכתבו, שמענינים אותי ספריו ומענינים מאד.

במה שמתפלא שלא קבל חוו"ד על הספרים ששלח, הוא מטעם הפשוט, כיון שלא הגיב וגם לא אישר קבלת ההערות על ספריו הקודמים ששלחתי מאז, ורק להערה בהנוגע לסנהדרין לבי' ב' וכו'.

ככתבו מאז נשלח לכת"ר מה שהו"ל מכבר, וימים אלו מהו"ל לאחרונה ובפרט בקשר עם יום הבהיר יט' כסלו ראש השנה לתורת החסידות ודרכי החסידות.

בכבוד ובברכה.

ד

מוה' ראובן: מרגליות, ת"א. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"ד אגרת ט"מ, ובהנסמן בהערות שם.

זי"ע: זעה ווי טייער דאָס איז (גוף הישראלי), אַז צוליב עם גיט מען אַזויפיל תורה ומצות. ואין להאריך בכהניל ובפרט לדכוותי.

ויהי רצון שכמו הוראת ימי חנוכה – שהנס הי' בשמן שמבואר בזהר הק' שהוא רזין דרזין דאורייתא, ואופן המצוה הוא – להדליק על פתח ביתו מבחוץ, ז.א. הפצת רזי דרזין חוצה, ופסק הדין אשר שמן מפעפע בכל דבר, הנה יזכה ויצליח כ"א מאתנו בתכ"י, למלאת תפקידו בהאמור, ויפעפע השמן מהתחלתו – האור והרוחניות – עד לבריאות הגוף בגשמיות, ובכל דרכיך.

בכבוד וברכה

מ. שניאורסאהן

ג

בי"ה, יב' טבת תשי"ט
ברוקלין

האברך מנחם בן ציון שי'

שלום וברכה!

מאשרים קבלת מכתבו מדי' טבת והקודמו, בו כותב ר"פ מההתועדויות בשבועות שעברו, וכן מהכנוס דתלמידי ישיבות הערב וכנוס צעירי אגו"ח, אף כי בקיצור הכי נמרץ, ובטח יתקבלו דו"ח יותר מפורטים.

ויהי רצון שגם בעתיד יבשר טוב בענינים הכללים והפרטים, שהא בהא תליא, וכמבואר בכ"מ, ובזה כמובן בהנוגע לענינו הוא וכן דשאר בני המשפחה שי'.

בברכה לבשו"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
א. קווינט, מזכיר

בוהר הק' שהוא רזין דרזין:
להדליק על פתח ביתו מבחוץ: שבת שם.
מפעפע: ראה חולין צז, רע"א. שו"ע יו"ד סק"ה ס"ה.
מצילום האגרת. נדפסה ב"אגלי נוחם" ע' נג.

ג

האברך מנחם בן ציון: וילהלם, ירושת"ו. אגרות נוספות אליו – אג"ק חכ"ג אגרת ח'תשמח, ובהנסמן בהערות שם.

ומצד כללות ענין השבת כפי שהוא למעלה הן מחיצוניות והן מפנימיות, בחי' "רעוא דכל רעוין" – כלולים "זה" ו"לעומת זה" ביחד, כיון שגם ה"לעומת זה" אינו ענין בלתי רצוי ח"ו, אלא כפי שהוא בשרשו למעלה, בעולם התוהו, ועד לבחי' שלמעלה מתוהו ותיקון, ששם הוא בתכלית העילוי, שלכן, הנה לאחרי הבירור עולה שם ב"ן לשם ס"ג, שרש עולם התוהו²¹⁴.

מה. ויש לקשר זה גם על המשנה "שתי גנות זו על גב זו והירק בינתיים":

גינת העליון היא לכאורה למעלה מהירק, ואילו גינת התחתון היא למטה מהירק. אבל, מצד זה שה"ירק" הוא "בינתיים" – הרי הוא למעלה הן מגינת העליון והן מגינת התחתון.

וע"ד מ"ש בזהר²¹⁵ ובארוכה בביאורי הזהר²¹⁶ בפירוש הכתוב²¹⁷ "עד תאוות גבעות עולם", דקאי על יעקב שהוא מחבר "גבעות עולם", רחל ולא, שאף שבפשטות הנה יעקב (ז"א) הוא למטה מלאה (בינה) ולמעלה מרחל (מלכות), הרי כפי שנמשך בגלוי הי' יעקב הבעל הן של לאה והן של רחל, למעלה משניהם, והו"ע עליית ז"א למעלה, שנעשה בבחי' אריך אנפין, ואז הוא למעלה הן מלאה והן מרחל, ועד – למעלה הן מגינת העליון והן מגינת התחתון.

וזהו גם שבהמשך לזה מסיימת הגמרא "אפריון נמטי' כו", כמבואר ב"הדרן" של הצ"צ שזהו ענין החן.

ומזה באים לענין ד"השותפין כו" – דקאי על נפש האלקית ונפש הבהמית, שזהו"ע "זה וזה שופטין"⁸⁸, אבל, מבואר בתניא²¹⁸ ש"היצה"ר אינו רק עד"מ כמו שופט ודיין האומר דעתו במשפט, ואעפ"כ יכול להיות שלא יהי' פסק הלכה כך למעשה, מפני שיש עוד שופט ודיין החולק עליו .. והלכה כדברי המכריע כו" – שזהו "הכותל באמצע", שהו"ע בפני עצמו שלכולם יש בו חלק שלם, הן מצד העבודה דתוהו והן מצד העבודה דתיקון.

וסוכ"ס מוצאים שם מציאה – כדברי הגמרא במסכת סנהדרין²¹⁹ "שלשה באין בהיסח הדעת .. משיח מציאה ועקרב":

(214) ראה תו"א מג"א צז, ג. ובכ"מ.
(215) ח"ב כב, א.
(216) לאדהאמ"צ וארא לח, ג ואילך.
(217) ויחי מט, כו.
(218) רפי"ג.
(219) צז, א.

בנוגע לעקרב — איתא בגמרא בהתחלת הש"ס²²⁰ "אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק . . אבל עקרב פוסק", והיינו, שאפילו כאשר עומד בתפלה שענינה דעת תחתון ודעת עליון, מוחין דגדלות, שלכן אינו מפסיק מפני נחש, מפני שיש לו ענין השמירה ע"י התפלה — הנה כאשר עקרב כרוך על עקבו, הרי זה ענין של סכנה, וצריך להפסיק, והיינו, שזה מבלבל לענין התפלה, דעת עליון, מוחין דגדלות — שזהו"ע של היסח הדעת.

אך ישנה עבודה שהיא באופן של מציאה — עבודה שלמעלה מן הטעם ודעת, והיינו, שעבודתו אינה במדידה והגבלה, שאז הריח הוא לפי ערך עבודתו ויגיעתו, אבל לא באופן ד"יגיעתי ומצאתי"²²¹, למעלה מכפי המשוער.

ועי"ז באים לענין השלישי — משיח, שבא "בהיסח הדעת", כפי שרבינו הזקן מבאר בארוכה באגה"ק²²² שזהו"ע ש"למעלה מבחי' הדעת", ומקשר זאת עם הפסוק "פדה בשלום נפשי", שענין הצדקה, ובפרט צדקת א"י (ארץ החיים)²²³ "היא שעמדה לנו לפדות חיי נפשנו מעצת החושבים לדחות פעמינו, ותעמוד לנו לעד כו", ולכן "אין ישראל נגאלין אלא בצדקה"²²⁴ (גם אצל אלו שיכולים לתבוע באופן של "משפט", כמבואר לעיל בארוכה (ס)).

ומענין הצדקה למטה באים לגמילות חסדים (של הקב"ה) שגדולה יותר מן הצדקה²¹³ — שהקב"ה מעמיד את בניו במעמד ומצב של עשירות, וגומל להם חסד, שהו"ע הפלגת הטוב (כמ"ש הרמב"ם²²⁵), וכל זה — "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"²²⁶.

* * *

מו. ענין הגאולה הי' בארצות ומדינות אלו שעתה ה"ה עדיין במעמד ומצב של חורבן — כנ"ל (בהמאמר²²⁷) מדברי המדרש²²⁸ "מדינה פלונית חריבה", אבל, "היא שלך", היינו, שהם קשורים עם הקב"ה

(220) ברכות ל, ב. לג, א. וראה גם תו"מ חכ"ה ס"ע 148. וש"נ. החקירה להצ"צ סז, ב. (221) מגילה ו, ריש ע"ב. (222) ס"ד. (223) זח"א קטו, סע"א. ועוד. (224) ראה בהנסמן ב"מ"מ, הגהות והערות קצרות לאגה"ק שם (ריש ע' יו"ד). (225) ראה מו"נ ח"ג פנ"ג. הובא בס' החקירה להצ"צ סז, ב. (226) נוסח ברכה הג' דברהמ"ז. (227) בהמאמר הנחה בלתי מוגה. — לא נכלל בחלק המאמר שהוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א. (228) מדרש תהלים (שוח"ט) ויל"ש עה"פ תהלים ז, א.

מהפכים חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא, שזהו תכלית בריאת כל העולם, וכמבואר בסי' תניא קדישא פרק לוי, שנשתוקק הקב"ה לבראותו.

בברכה לחנוכה שמח ולבשו"ט

מנחם שניאורסאהן

הערתי במכתבי הקודם שלע"ע לא מצאתי חבר לפיה"מ — הוא במש"פ בדעת רבי שנה תמימה שנה ועיבורה (ערכין פ"ט מ"ד). וביותר מוקשה איך יפרנס הגירסא בזה בתו"כ (בהר כה, ל).

ז"ע נתקבל הסי' הרי בשמים.

ב

ב"ה, יא' טבת תשי"ט
ברוקלין

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ בעל מדות וכו'
מוה' ישראל יצחק הלוי שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתב כהדר"ג מו' טבת, וכבר נשלחה התעודה אודותה כותב לחתנו שליט"א.

נעם לי לראות במכתבו אשר הוטב מצב הבריאות. ויהי רצון שילך הלך וטוב, וכהוראת ימי חנוכה דאזלינן מנייהו, דענינם מוסיף והולך באור וקדושה. והרי כל עניני איש הישראלי — עליהם נאמר בכל דרכיך דעהו, ז.א. שאור וקדושה הם. ובפרט גוף הישראלי, וכדברי רבנו הגדול בספרו תניא קדישא פרק מט': ובנו בחרת וכו' הוא הגוף החומרי וכו' וקרבתנו וכו' להודות וכו'. וכידועה אמירת כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב לבנו כ"ק מו"ח אדמו"ר — זצוקלה"ה נבג"מ

שנשתוקק הקב"ה לבראותו: במדב"ר רפ"י. הערתי במכתבי הקודם: לעיל ח"ח אגרת ו'תקפב.

ב

מצילום האגרת. נדפסה ב"היכל מנחם" ח"א ע' קצו ואילך. מוה' ישראל יצחק הלוי: רוזמן, ירושת"ו. דייך בבית הדין דעדה החרדית. מוסיף והולך: שבת כא, ב. בכל דרכיך דעהו: משלי ג, ו. וכידועה: ראה תו"מ — רשימת היומן ס"ע רנט. וש"נ.

הוספה

א

ב"ה, א' טבת תשי"ט
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה' אפרים אליעזר שי הכהן

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מנר השלישי, שנתקבל קודם נסיעתי על הציון הקי' בער"ח טבת, והזכרתיו שם וכן את זוגתו הרבנית ובתם מרת אסתר — תחינה, להמצטרף להם מתאים לדבריו ולכתבו.

ויהי רצון שיבשר טוב בכל העניינים אודותם כותב, ויהי זה באופן דמוסיף והולך, וכהוראת ימי חנוכה אלו, שנהגו כל אחד מישראל כמהדרין מן המהדרין, להוסיף באור ועד כי גדל מאד,

זאת חנוכה — ע"פ המבואר בד"ה ברוך שעשה נסים — לאדמו"ר הזקן ואדמו"ר הצ"צ — ספ"ד (ברוקלין, תשי"א).

והרי נכנסנו לחדש טבת, עליו דרשו רז"ל שבו הגוף נהנה מן הגוף, ומובן ע"פ דרשות רז"ל, אחשוורוש זה הקב"ה שאחרית וראשית שלו (מובא במאורי אור. ובפירוש הרמ"א על מגילת אסתר) ואסתר, זוהי כנסת ישראל, כאו"א מבני ישראל; שעצמות ומהות א"ס ב"ה נהנה מהעצם והפנימיות של כאו"א מבניי, ודוקא בחדש טבת, ששייך להלעו"ז, כמבואר בזהר הקי', ובניי בעבודתם

א

מצילום האגרת.

מוה' אפרים אליעזר שי הכהן: יאָלעס, פילדלפּיא. אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"ל אגרת יא'שנג, ובהנסמן בהערות שם. דמוסיף והולך: שבת כא, ב. כמהדרין מן המהדרין: רמ"א או"ח סי' תרעא ס"ב. ברוקלין, תשי"א: ולאח"ז באוה"ת חנוכה (כרך ה) תתקסב, א. והרי נכנסנו לחדש טבת: ראה גם שיחת ש"פ וישב, מבה"ח טבת שנה זו ס"ח (תו"מ חכ"ד ע' 306). וש"נ.

דרשו רז"ל: מגילה יג, א.

כמבואר בזהר הקי': ח"ב יב, רע"א. ח"ג רנט, א. זו"ח איכה צב, סע"ד.

י"ט כסלו, ה'תשכ"ו

בקישור עצמי, מהעצם למטה עד העצם למעלה, מצד גודל המסירת-נפש שלהם בחיי היום-יום בכל רגע ורגע.

אמנם, משה רבינו, רועץ של ישראל — עד לרבינו הזקן ועד לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אשר, "אף כאן עומד ומשמש" 229 את ישראל ומלמד זכות עליהם — מבקש מהקב"ה: "גזור שתבנה", באופן של גזירה דוקא, היינו, שלא יצטרכו לבקשות וברכות, אלא הקב"ה אינו מתחשב עם אף א' וגזור שתבנה "בבחי' בנין עדי עד בקיום נצחי" (כמ"ש במאמר כנ"ל).

וכן תהי' לנו — בחסד וברחמים, ומתוך שמחה וטוב לבב, ובאופן שיומשך בפועל בגלוי — אהרן אותיות נראה 230 — שיצאו מן המיצר אל המרחב כפשוט, ועם כל הפירושים 231, והשם בראשם, בשמחה וטוב לבב — "שמחת עולם על ראשם" 232.

ואלה שכבר יצאו משם ומתוועדים עתה בכפר חב"ד 233 — הנה ע"י ההתוועדות יומשך בהפעולות בהרחבת הכפר, וכפר שני 234, שיתאחד באופן ש"אין שני לו" 235, מצד ההתאחדות עם בחי' היחידה שבנפש ובחי' יחיד שלמעלה 236.

ועי"ז יעשו דירה לו ית' בתחתונים 108 — בכפר חב"ד ובארץ ישראל בכלל, ו"עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות" 237 בפרטי פרטיות,

בעגלא דידן, למטה מעשרה טפחים.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון רבינו הזקן בן ד' הבבות (בבא הד' — ג"פ). "ניע זשוריצי כלאַפּציי" (ועמד מלוא קומתו ורקד על מקומו). "אני מאמין"].

* * *

מז. דובר לעיל (ס" ואילך) אודות ההשתדלות בענין החינוך, כפי שהרביים בעצמם הראו דוגמא בזה — שגם כאשר נמצאים במעמד ומצב

(229) סוטה יג, סע"ב. (233) ראה גם תו"מ חל"ט ס"ע 360. וש"נ. (230) ראה זח"ג קג, רע"א ובנצו"ז שם. (234) ראה גם מכתב דמחרת יו"ד שבת (231) ראה שיחת י"ט כסלו תרצ"ט בתחלתה (סה"ש תרצ"ט ע' 315). וראה גם שיחת י"ט כסלו תשי"ט ס"ד ואילך (תו"מ חכ"ד ע' 254 ואילך). וש"נ. (232) ישע"י לה, יו"ד. שם נא, יא. (233) ראה גם תו"מ חל"ט ס"ע 360. וש"נ. (234) ראה גם מכתב דמחרת יו"ד שבת שנה זו (אג"ק חכ"ד ריש ע' סד). וש"נ. (235) ע"פ קהלת ד, ח. (236) ראה לקו"ת ואתחנן יא, ג. ובכ"מ. (237) ראה ספרי דברים בתחלתו. פס"ד פ' שבת ור"ח. יל"ש ישע"י רמז תקג.

נעלה, צריכים למצוא (וכאשר רוצים — מוצאים) זמן, ובאופן של קביעות, להתעסק בחינוך בני כלל, ועד אפילו בחינוך של קטנים בשנים או קטנים בדעת, עניינים בדעת²³⁸, ולא לצאת י"ח בכך שעושה זאת ע"י שלוחו.

וההסברה בזה — דלכאורה, למאי נפק"מ להקטן בדעת אם הוא שומע את הדברים משלוחו או ממנו בעצמו — שרואים בפועל, שנוסף לכך שיש נפק"מ גדולה בנוגע אליו (המשפיע), כיון שזוהי מצוה שבגופו (כנ"ל), יש נפק"מ גם בנוגע להקטן, שהרי לא מכל אחד אדם לומד, ועד שבגלל זה מוותרים על מצות כיבוד אב ואם, כפי שמצינו בנגלה הלכה למעשה, ש"תלמיד שרוצה ללכת למקום אחר שהוא בוטח שיראה סימן ברכה בתלמודו לפני הרב ששם, ואביו מוחה בו", אפילו כאשר הסיבה לכך היא מצד סכנה של פיקוח נפשות ("לפי שדואג שבאותה העיר העובדי כוכבים מעלילים"), "אינו צריך לשמוע לאביו בזה"²³⁹,

— ולהעיר, שאף שלכאורה שייך דין זה להלכות תלמוד תורה, נקבע מקומו בהלכות כיבוד אב ואם, והיינו²⁴⁰, שהענין דכיבוד אב ואם גופא מתבטא בכך שאינו שומע בקולם והולך ללמוד במקום שבו "יראה סימן ברכה בתלמודו לפני הרב ששם" —

ועאכ"כ כאשר הסיבה לכך היא שענין זה יגרום לקשיים בפרנסה, או שענין הפרנסה לא יהי' באופן של מותרות ומותרות דמותות, אלא רק "לחם לאכול ובגד ללבוש"²⁴¹ (כפי שביקש יעקב, בהבטיחו, "וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך"²⁴²).

מח. וזהו גם מוסר-השכל לכל אחד ואחת, ובמיוחד לעקרת-הבית. ובהקדמה — שהתחלת היסוד לחינוכו של הילד להעמידו על מכוננו הוא בשנות הילדות המוקדמות, ועל זה אומר הכתוב⁶⁹ "חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה".

— ורק לאחרי שלשת אלפי שנה הגיעה גם חכמת הרפואה למסקנא זו, והדפיסו בספריהם, שמעמדו ומצבו של האדם בזקנותו, "גם כי יזקין", קשורה ותלוי' באורח-חיינו וחוויותיו בהיותו ילד, קודם שהגיע לכלל בר-מצוה, וקודם שהגיע לגיל עשר שנים, תשע שנים, שמונה שנים

238 ראה כתובות סח, סע"א. נדרים מא, ריש ע' רלו. חכ"ה ריש ע' רעט. לקו"ש חכ"ב רע"א. זח"ג רעג, ריש ע"ב.
ע' 214 הערה 42.
239 שו"ע יו"ד סוסר"מ.
240 ויצא כת, כ.
241 ויצא כת, כ.
242 ראה גם אג"ק חכ"ב ע' תעח. חכ"ו שם, כב.

ושבע שנים; כבר בשנים שלפנ"ז מצטיירת דמותו של האדם ואופן הנהגתו "גם כי יזקין". —

וכאשר מדובר אודות ילדים קטנים ביותר — הרי זה שייך בעיקר להאם, שהיא נמצאת עמהם, והם נתונים בידה; ובמדה מסויימת הרי זה שייך גם לאח הגדול או האחות הגדולה, שנמצאים בבית יותר מאשר האב, שאינו מתעסק כ"כ עם הילדים הקטנים ביותר.

ומהאחריות שבדבר מובן גם גודל זכותן של נשי ישראל — שבטחו והאמינו בהן ליתן בידן את הפקדון הכי חשוב של הקב"ה, — דכשם שישנו הפקדון שהאדם מפקיד בידי הקב"ה, באמרו "בידו אפקיד רוחי"²⁴³, ועל החזרת הפקדון אומר "מודה אני לפניך", כמור"כ ישנו גם הפקדון שהקב"ה נותן בידי ההורים. וכדברי המדרש²⁴⁴: "אם שמרת את נרי אני משמר את נרך" —

לשמור נשמות בישראל שירדו בגופים, ולחנך אותם כדבעי, שיהיו מאושרים באמת בחייהם בעוה"ז הגשמי, הן בגשמיות והן ברוחניות.

ובשביל זה צריכים ההורים — ובפרט האם, עקרת הבית — לחנך את הילדים החל מקטנותם, באופן שעוד "בטרם ידע הנער קרוא אבי ואמי"²⁴⁵ ילך כבר בדרך התורה והמצוה, וכאמור, החל מיום המילה — אצל זכר, ואצל נקבה, ש"כמאן דמהילא דמיא"¹⁴¹, מיום לידתה, ומאז מתחיל כבר צורתו בתור יהודי, אדם הראוי לשמו, ע"ש "אדמה לעליון" (כפירוש השל"ה¹⁵⁴), "בצלמנו כדמותנו"²⁴⁶, הן בנוגע לנשמה והן בנוגע לגוף שבו בחר השם²⁴⁷.

וכך מעמידים "צבאות השם", שהולכים עמהם לקראת משיח צדקנו, ואומרים: "ראה גידולים שגידלנו",

מתוך שמחה וטוב לבב, ובמהרה בימינו.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן את המזונות והיין, באמרו, שמסתמא יערכו התועדות גם מחר.

טרם צאתו התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן "הושיעה את עמך".]

243 תהלים לא, ו.
244 דב"ר פ"ד, ד.
245 ישע"ה ת, ד.
246 בראשית א, כו.
247 ראה תניא פמ"ט (סט), סע"ב ואילך.